

SLOVENSKI NAROD

Jutranja izdaja v Ljubljani:

vse leto . . . . . K 12—
pol leta . . . . . " 6—
četrt leta . . . . . " 3—
na mesec . . . . . " 1-10

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5. (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zjutraj.

Pecamezna številka 4 vinarje.

Inserati: 65 mm široka petit vrsta 14 vin. Pri večkratni inserciji po dogovoru.
Na pismena naročila brez istodobne vposlatve naročilne se ne ozira.

Jutranja izdaja po pošti za Avstro-Ogrsko:

vse leto . . . . . K 18—
pol leta . . . . . " 9—
četrt leta . . . . . " 4-50
na mesec . . . . . " 1-60

Za inozemstvo celo leto . . . . . " 28—
Upravištvu: Knafljeva ulica 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Najnovejše vesti. — Brzobjavna in telefonska poročila „Slov. Narodu“.

Delegacijsko zasedanje.

Seja ogrskega delegacijskega odseka za zunanje zadeve.

S. — Dunaj, 19. oktobra. Včeraj popoldne ob 3. je bila seja ogrskega delegacijskega odseka za zunanje zadeve. Referent grof Wickenburg je hvalil uspehe zunanje avstrijske politike. Zunanje ministra se vpraša, ali se obstoje med Avstrijo in Rusijo glede Balkana kake entente in kako stoji zadeva železnice skozi Sandžak. Referent priporoča sprejem proračuna zunanje ministrstva. Delegat Franc Kosuth pogrša v Aehrenthalovemu ekspezeju vsakega pravega vzroka, ki bi bil res merodajen za aneksijo Bosne in Hercegovine, ter vpraša zunanje ministra grofa Aehrenthala, če je že pred aneksijo vedel, da bodo berolinske signatarne velesile z aneksijo Bosne in Hercegovine sploh zadovoljne. Delegat Nagy zahteva pojasnil o vprašanju rumunsko-turške vojaške konvencije. Delegat Batthyany poudarja, da se je aneksija Bosne in Hercegovine izvršila v nepravem trenutku, ter se boji za bodočnost anektiranih dežel. Sviri pred tem, da bi se Bosno in Hercegovino imelo za nemške »Reichsländer«, ker to pospešuje pogubno idejo trilateralizma. Obrača se proti velikemu hvalisanju nemške zvestobe. Nemčija je bila vsled trozvezne pogodbe zavezana tako postopati, kakor je postopala. Sicer pa danes Nemčija potrebuje bolj Avstrijo, kakor pa Avstrija Nemčijo. Navzlic nemški zvestobi bi bila Avstrija ob priliki aneksijske krize propadla, če bi jo ne bila lojalno podpirala Francija.

S. — Dunaj, 19. oktobra. V nadaljni seji ogrskega delegacijskega odseka za zunanje zadeve poudarja delegat grof Tizza, da je trditve, kakor da bi bila trozveza edino možna konstelacija za avstrijske razmere, nepravilna. Državnopravni položaj anektiranih dežel se danes še ne da urediti ter se mora to prepustiti bodočnosti. — Nato je odgovarjal zunanji minister grof Aehrenthal na razna vprašanja ter trdil, da je včeraj debata popolnoma jasno pokazala, kako malo je utemeljena trditve, da pomenja aneksija Bosne in Hercegovine kršenje berolinske pogodbe. — Z Rusijo sicer ne obstoja glede skupnega postopanja na Balkanu nobene entente več, vendar pa so stiki med Rusijo in Avstrijo v zadnjem času zopet zadovoljivi in obe državi sta zlasti edini v tem, da se ima skupno postopati, da se ohrani na Balkanu status quo. Vesti o rumunsko-turški vojaški konvenciji je rumunska vlada sama dementirala, torej ne more to verjeti. — Po govoru grofa Esterhazyja je bila generalna debata zaključena ter se je prešlo v specialno debato, ki se pa prične šele čez par dni, ker je bila po generalni debati seja zaključena.

Spremembe v avstrijski diplomaciji.

Z. — Dunaj, 19. oktobra. Kakor se zatrjuje v diplomatskih krogih, bo

odstopil avstrijski poslanik v Petrogradu, grof Berehtold.

Istrski deželni zbor zaključen.

Koper, 19. oktobra. Včeraj je bil že tretjič zaključen istrski deželni zbor zaradi zatiranja manjšine. Seja je bila otvorena ob pol 11. Deželni glavar dr. Rizzi je dal v debato predlog deželnega odbora, da naj se italijanski razstavi v Kopru, ki bo imela velikanski deficit, dovoli iz deželnih sredstev 50.000 K podpore. Referent deželni odbornik Salata je predlagal, da naj se predlog odda finančnemu odseku. — Poslanec Špinčič je ostro protestiral proti temu, da se bi predlog prečital, ker je na dnevnem redu še 60 nujnih predlogov slovenske manjšine, o katerih se mora najprvo obravnati. Deželni odbornik Zuccon (Hrvat) je ravnotako protestiral proti temu, ter poudarjal, da je predlog sploh neveljaven, ker so se pri dotičnem sklepanju odstranili slovanski člani, torej se o predlogu ni moglo sklepati, ker so bili nesklepčni. Dr. Zuccon vpraša nato deželnega glavarja dr. Rizzija v hrvaškem jeziku, ali misli dati predlog na glasovanje. — Deželni glavar dr. Rizzi mu nato odvrne, da hrvaščine ne razume, ter je pozival dr. Zuccona, da naj govori italijansko. Ker se dr. Zuccon tej zahtevi deželnega glavarja ne ukloni, mu odvzame deželni glavar besedo. Nato se začne na klopih slovanskih poslancev strašen tumult. Slovanski poslanci se zadrževajo proti predsedniški mizi, strgajo prte raz miz, vzamejo akte, ter jih raztrosijo po tleh. Stenografom iztrgajo iz rok stenograme in jih raztrgajo. Ravnotako pa pridrve k predsedniški mizi italijanski poslanci in nastane strahovit polom in prepir, v katerega se umešava tudi galerija, ki kriči proti jugoslovanskim poslancem. Zaradi tega je deželni glavar bil prisiljen sejo prekiniti. Med odmorom pa vroči vladni zastopnik, dvorni svetnik Fabiani, dekret, v katerem se navaja, da se vsled najvišje odločbe istrski deželni zbor zaključi.

Iz seje narodnostno-političnega pododseka v češkem deželnem zboru.

B. — Praga, 19. oktobra. Pododsek narodnostno-politične komisije v češkem deželnem zboru je imel včeraj sejo, v kateri se je vnela obširna debata o razdelitvi češkega deželnega odbora po narodnostih.

Novo težkoče pri češko-nemških spravnih pogajanjih.

G. — Praga, 19. oktobra. Vse češke deželnozbornske stranke so proti zahtevi Nemcev, da naj se deli češki deželni odbor v dve narodnostni sekciji. Ker vztrajajo Nemci pri svoji zahtevi, pomenja to novo važno težkočo pri češko-nemški spravi.

B. — Praga, 19. oktobra. Subkomitee nacionalnopolitične komisije v češkem deželnem zboru glede rabe jezika pri avtonomnih oblastvih in organih je imel včeraj sejo. Vendar se Nemci in Čehi zlasti glede Prage

niso mogli zediniti. Zato je bila seja prekinjena in se nadaljuje v četrtek. Med tem časom se vrše kompromisna pogajanja.

B. — Praga, 19. oktobra. V včerajšnji seji subkomiteja nacionalnopolitične komisije v češkem deželnem zboru o vladni predlogi glede okrožij je stavil poslanec dr. Čelakovski predlog glede posvetovanja o varstvu minoritet in minoritetnih šol, naj se izvoli poseben odbor referentov, ki naj bi se v celem kompleksu minoritetnih vprašanj posvetoval in rezultat svojih posvetovanj predložil potem deželnemu zboru. Nemci so proti temu predlogu protestirali, Čehi pa so ostali strogo na svojem stališču. Ker se niso mogli sporazumeti, je bila tudi ta seja prekinjena ter se nadaljuje danes.

Kandidatura dr. Črnohorskega.

G. — Praga, 19. oktobra. Bivši mladočeški poslanec, znan iz takozvane »rourove« afere, dr. Črnohorski je prijavil svojo kandidaturo v praški občinski zastop. Mladočeški klub se je ostro izjavil proti tej kandidaturi.

Dalmatinski deželni zbor.

B. — Zader, 19. oktobra. Včeraj se je nadaljevala v dalmatinskem deželnem zboru debata o dr. Trumbićevem nujnem predlogu glede reforme deželnega volilnega reda. Poslanec dr. Trumbić je utemeljeval svoj predlog. Namestnik Nardelli je izjavil v imenu vlade, da se vlada protivi uvedbi splošne in enake volilne pravice v deželni zbor. Nato se sprejme vseeno predlog dr. Trumbića in se izvoli poseben volilni odsek, kateri ima ostati tudi v slučaju zaključitve deželnega zbora v permanentci. — Nato se sprejme z vsemi, tudi italijanskimi glasovi predlog Tresić - Pavičića, da naj se pripoznajo studije in izpiti na zagrebški univerzi.

Iz Moravskega deželnega zbora.

B. — Brno, 19. oktobra. V včerajšnji seji finančnega odseka moravskega deželnega zbora je bila končana generalna debata o finančnih in davčnih predlogih. Začela se je specialna debata. Seja sedaj ob pol 1. ponoči še traja naprej, ker Nemci obstruirajo z dolgimi govori.

Gališki deželni zbor.

B. — Lvov, 19. oktobra. V včerajšnji seji gališkega deželnega zbora se je nadaljevala debata o nujnem predlogu dr. Lea glede reforme deželnega volilnega reda.

Bančno vprašanje.

G. — Frankobrod, 19. oktobra. Dunajski korespondent »Frankfurter Zeitung« je govoril z avstrijskim ministrskim predsednikom baronom Bienertom in ogrskim ministrskim predsednikom grofom Khuen-Hedervaryjem o bančnem vprašanju. Oba ministrska predsednika sta se njemu nasproti izrazila, da je upati, da se difference med obema vladama uravnajo. Sedaj se izdeluje nov kom-

promisni predlog, po katerem se sicer za enkrat še ne uvede plačevanje v gotovini, pač pa se zakonito ugotovi, da v doglednem času nastopi za banko avtomatična dolžnost izplačevanja v gotovini.

Postopanje turških oblastev.

B. — Cetinje, 19. oktobra. Dan zadnevom se javljajo v Črni gori izseljenci iz vilajeta Kosovo in Skader. Meščani zbirajo darove, katere razdele med begune. Črnogorska namerava opozoriti evropske velesile na postopanje turških oblastev napram kristjanom.

Bolezen srbskega prestolonaslednika Aleksandra.

B. — Belgrad, 19. oktobra. Stanje prestolonaslednika Aleksandra se je zopet poslabšalo. Vse občinstvo toplo sočustvuje s kraljem. Pod vtiskom resnih vesti, ki prihajajo iz konaka, se v političnih krogih poudarja, kako potrebna bi bila za Srbijo doba mirnega in resnega delovanja za kulturni in gospodarski prospah države. Listi pišejo zelo malo o boleznih prestolonaslednika, deloma, ker iz dvora prihajajo le redke vesti, deloma pa na izrecno željo princa Jurja, ki noče, da bi se javnost obširneje bavila z bratovo boleznijo in da ne bi nastale polemike glede prestolonasledstva.

V zraku iz Amerike v Evropo. — Wellmann se ponesrečil.

B. — London, 19. oktobra. Iz New Yorka javljajo, da je tja brzojavil s pomočjo brezzičneke brzobjava kapitan parnika »Trent«, da je včeraj zjutraj ob 5. naletel pri točki 40° 43' severne širine in 68° 16' vzhodne dolžine na zrakoplovec Wellmanna. Zrakoplovec so rešili, zrakoplov pa so morali prepustiti njegovi usodi.

Roparski napad na postajenačelnika.

G. — Varšava, 19. oktobra. Postajenačelnika na postaji Vidvez so napadli roparji, ter oropali postajniško blagajno za 19.740 rubljev.

Štrajk železničarjev v Egiptu.

B. — Kairo, 19. oktobra. Tukaj so začeli štrajkati železničarji. Prišlo je do resnih spopadov med policijo in štrajkujočimi. Mnogo oseb je ranjenih in mnogo aretiranih. Železničarji štrajkajo za izboljšanje svojih plač.

B. — Kairo, 19. oktobra. Promet na egipčanskih železnicah je skoraj popolnoma ustavljen. Stavkujoči železničarji so napadli ravnatelje in druge uradnike železnice, katere je morala braniti policija s sabljo v roki.

Prognanstvo portugalske kraljevske rodbine.

G. — Lisabona, 19. oktobra. Dekret, s katerim bo pregnana kraljevska rodbina iz Portugalskega, bo v kratkem izdan. Materijalni položaj kraljevske rodbine hoče nova portugalska vlada najkulantneje urediti.

Klerikalna zmaga v Beli Krajini.

Končni izid volitev v Beli Krajini v trenutku, ko to pišemo, še ni znan.

Prav gotovo pa je, da bodo klerikalci zmagali s svojim kandidatom, kakor smo to že včeraj naglašali.

To ni nič čudnega.

Klerikalci imajo v vsakem župnišču izvrstne agitatorje, ki imajo vsak dan 24 ur časa za agitacijo.

Kjer navadna agitacija ne izda, se duhovščina poslužuje se prižnice in spovednice, da pridobi ljudstvo za klerikalnega kandidata.

In pod takimi pogoji ni vrag, da bi se »svobodna ljudska volja« ne izrekla za klerikalce.

Pri vsem tem pa je še upoštevati, da jih podpira z vsem svojim aparatom vlada in da jim gre v vsakem oziru na roko.

Če torej v takšnih okoliščinah zmagajo klerikalci, se pač ne morejo postavljati, da so si pridobile zmago ideje, ki jih zastopa klerikalna stranka.

Ne, niso zmagale ideje, marveč zmagale so prižnice, spovednice in — vlada!

Vkljub temu nepobitnemu dejstvu bodo klerikalci na vse grlo klicali, da se je z Jarčevim izvolitvijo sijajno manifestirala prava ljudska volja in da je volitev pokazala jasno, da je v njihovem taboru ljudstvo in da je klerikalna stranka edina poklicana reprezentantinja naroda slovenskega.

Mi pa pravimo: Vedno se kaže, da je v klerikalnem ostrogu samo duhovščina. Ljudje vsakega političnega prepričanja, ki so vedno tam, kjer je moč, in ona nerazsodna masa, ki nima nobene svoje samostojne volje, marveč drvi slepo tja, kamor jo naženo duhovniki.

Zdravega jedra slovenskega ljudstva v klerikalnem taboru ni.

Inteligentnejši sloji, vsi, ki mislijo s svojo glavo, vsi, ki so prišli malo dalje v svet kakor preko praga domače svoje hiše, ti so prepričani pristaši napredne stranke.

In prav rezultati volitev v posamičnih občinah dokazujejo, da se število le teh konstatno množi, ako tudi počasi.

Naj se že sodi kakorkoli hoče, eno se ne da utajiti, da se je pojavil požar že v stehi klerikalne stranke same.

V občinah, ki so bile nedavno tega še popolnoma klerikalne, so se pojavile že znatne napredne manjšine, a ponekod, kjer so bili klerikalci pred kratkim še absolutni gospodarji, so si naprednjaki že izvojevali imponujoče stališče.

Napredne ideje torej pridobivajo tla in napredna misel se širi med

ljudskimi masami počasi sicer, a tem gotoveje.

Sedaj je sicer pri nas še merodajen terorizem duhovščine in teža nerazsodne ljudske mase, ki momentano zavira razvoj naprednih idej.

Toda tudi to bi ne moglo uspešno zavirati razvoja napredne stvari, ako bi vlada ne držala roke klerikalcem.

Klerikalna stranka bi se nikdar ne dokopala do gospodstva v deželi, ako bi ji pri vseh njenih podjetjih ne držala stremen vlada.

Klerikalci pri nas niso prišli na površje iz lastne moči, marveč zgolj s pomočjo vlade in potom zakonolomstva in najgršega nasilstva.

Njihova moč, njihovo gospodstvo torej sloni in temelji na nasilstvu in postavlomstvu, zato ne more biti trajno.

Kdor meč rabi, pod mečem pogine in ni izključeno, da bodo klerikalci upropaščeni s prav tistim orožjem, ki so ga izkovali, da zadajo smrtno rano napredni stranki.

Bienert h ne bo večno imel v rokah krmila Avstrije in tudi baronu Schwarzu bodo potekle ure na Kranjskem in nastala bo reakcija v Avstriji in na Kranjskem proti klerikalnemu režimu.

Naj bo na krmilu pop, naj gospodar do cela po svoje, tem gotoveje in preje bo zasedel njegovo mesto svobodomislec.

Staro pravilo je to, da se skrajnosti stikajo, in zgodovina sama potrjuje to pravilo.

Popravek.

V včerajšnji uvodnik ste se vrnili dve tiskovni pomoti, ki jih je treba popraviti, ker bistveno spreminjate smisel dotičnih odstavkov. Stavka: »Konča pa se omenjeni članek z nekako tržaško samohvalo, češ da so tržaški »starini« mladi in da »mladinov« ne odgojujejo. S tega bi se dalo sklepati, da smo v Ljubljani »mladine« odgajali — bi se morala pravilno glasiti tako-le: »Konča pa se omenjeni članek z nekako tržaško samohvalo, češ da so tržaški »starini« mladi in da »mladinov« ne odganja. Iz tega bi se dalo sklepati, da smo v Ljubljani »mladine« odganjali.

Jare in vlada.

Na nedeljskem shodu v Novem mestu je Jare trdil, da je dr. Defranceschi rekel, da se radi Novomeščanov preseli v Gorico. Gosp. Karel Rozman je zavrnil Jarca, češ, da njegova trditev ni resnična. Jare je na to odvrnil, da je njegova trditev resnična in da lahko dajo nabiti plakate z napisom: »Jare je lažnik,« ako se izkaže, da je on neresnico govoril. In dognalo se je, da se res dr. De-

franceschi ni nikdar tako izrazil, kakor je zatrjeval Jare. Rozman je dal nato napraviti lepake s slično vsebino, kakor smo jo gori navedli. In kaj je storila oblast? Dala je te lepake zapleniti. Pa naj še kdo trdi, da vlada nežno ne čuva nad našimi klerikalci!

Lahko je potem zmagati!

Iz raznih krajev novomeškega, metliškega in črnomaljskega okraja smo dobili poročila, da je oblast glasovnice in volilne legitimacije kratkim potom dostavila župnikom. Ne dvomimo, da ta poročila odgovarjajo resnici, kakor tudi ne dvomimo o tem, da so ti župniki potem vročevali volilec glasovnice, popisane z imenom klerikalnega kandidata. Vzpričo takšnega postopanja pa se tudi ni čuditi, da so klerikalci zmagali, pač pa se je čuditi, da je napredni kandidat sploh dobil še toliko glasov.

Poljski klerikalci o Hribarjevi nepotrditvi.

Poljski »Swiat Slowianski«, ki notorično zastopa docela klerikalne ideje, piše: »Javno življenje slovensko stoji že vse leto v znamenju afera poslanca Hribarja, zaslužnega župana mesta Ljubljane, naprednjaka, kateri, šestič izvoljen za župana, to pot ni dobil najvišjega potrjenja, ker ni po volji generalu Potioreku. To je nov dokaz za to, da v resnici obstoji dvorsko-generalska kamarila, ki tvori v Avstriji neodgovorno vlado. Jel je torej zopet pihati veter nemški in zavladalo je mnenje, da mora biti Avstrija nemška in da je treba ukrotiti Slovence, ki morajo biti v državi živeli, ki se ga samo tolerira. A Hribar je šel v Petrograd, v Ljubljani pa dne 20. septembra 1908. ni hotel biti solidaren z vojaki, zato je prišel na glas, da je človek, nevaren Avstriji. Tajne, neodgovorne vlade se težko orientirajo: veliko važnost pripisujejo neznatnim stvarim, za zadeve, kakor je bila na primer konspiracija Kossuthovec na Ogrskem s Srbijo pa se ne zmenijo. V značaju takih neodgovornih vlad teži to, da se daje izrabljati in da delujejo s pomočjo intrigantov (n. pr. baron Chlumecky, Nastić)« . . .

Vest o dr. Oražnu.

Vest, da je dr. Oražen opustil zdravniško prakso in se preselil v Gradec, je nastala vsled tega, ker je dr. Oražen pred par dnevi odpotoval za nekaj časa v Bolcan.

Predavanje o koleri.

Ljudsko izobraževalno društvo »Akademija« v Ljubljani priredi danes, dne 19. oktobra t. l., v veliki dvorani »Mestnega doma« javno predavanje »o koleri«. Predava gosp. dr. Demeter Bleiweis vit. Trsteniški. Predavanje pojasnjuje skioptične slike. Začetek ob 8. zvečer. Vstop

prost. Doneski se v pokritje stroškov hvaležno sprejemajo.

Radi Gerloviča.

Vzklicna obravnava proti odvetniškemu koncipijentu dr. Fettich-Frankheimu, ki ga je detektiv Gerlovič ovadil radi nekega lepaka, bo pred deželnim sodiščem v sredo 26. t. m.

Slovensko gledališče.

Snoči sta se uprizorili »Punčka« ter »Lokalna železnica«. Prva je dramska studija, enodejanka; spisala jo je Božena Vikova - Kunčička. Delo samo je jako dobro in fino namišljeno, v njem kaže pisateljica svoj izvrsten okus in neoporečno nadarjenost za pisanje sličnih del. Skušna učinkovati na gledalca z zunanjim bleskom, z besedo in kretnjo, to se ji brezdvomno vedno posreči. Na igralca stavi velike zahteve in vsaka posamezna oseba mora reprezentirati takorekoč njo samo. Ni zadosti, da človek samo sliši te besede in že učinkuje, ne, vsako je treba še dobro premisliti, zakaj je izgovorjena in zakaj ne stoji namesto nje kaka druga. Polno skritih sil je v delu in te nas vlečejo za seboj in nas napravljajo navdušene za nje. Mlada deklica - punčka, stara 12 let, se že zaroči in njen zaročenec si jo hoče sam vzgojiti. Izpolnila je že 16. leto in vsi mislijo, da je njena vzgoja prava. Ravnao ž njo kot z otrokom, a ona jih prehiti v vzgoji. Opazuje življenje zaročenčeve in njega okolico in se tako izmuzne nameravani vzgoji. To pove njemu, ki je doslej mislil, da je šlo vse po začrtani poti, da si je vzgojil ideal, ženo, v katero ima vero, deklico, koje čistost in nepokvarjenost celo njega obseva tako, da se čuti pri njej starega. — In sedaj je vse končano. Ideal je izginil in na njegovo mesto je prišla praznota. Sedaj mu pripozna punčka, da ga ljubi in ko ona izgovori to zadnjo besedo, porušena je zadnja bilka ideala, vse je zaman, ni je več vere v bitje. Naslovno vlogo je igrala gđc. A. Wintrova. Videli smo jo že v mnogih vlogah, pokazala se nam je že od vseh strani in spoznali smo v njej umetnico prve vrste. Posebno se nagiblje njena nadarjenost na vloge, ki zahtevajo dovršenosti v vsakem oziru. Njene kretnje so umerjene tako, da bi ji niti najmalenkostnejši kritik ne mogel očitati ničesar. Edina napaka je bila to, da govori pretiho. — Isto velja tudi o ge. Bukšekovi, ki je imela vlogo vzgojiteljice, katero je rešila prav dobro. Gđc. A. Šetrljova se je pokazala to pot v vlogi bogate, zapeljive vdove in naredila je iz malenkostne partije markantno, dobro pogodeno osebnost. Slovenščino govori že čisto dobro, vidi se ji, da je jako marljiva. G. Nučič je bil tudi to pot kot vedno zelo dober, celo onega

LISTEK.

Gospoda Četrta letošnji dopust.

Spisal Blaž Pohlín.

Gospod Jože Četrtek se je letošnji dopust namenil na Gorenjsko v divni Vintgar in okolice, kjer bi se nekoliko oddahnil od vsakdanjih težkih skrbi, ki so mu jih napravljali otroci doma — imel je punice in sicer že štiri, kar mora trezno mislečega slovenskega uradnika v X. čin. razredu državnih uradnikov navdajati s silno težavnimi problemi za bodočnost — oddahnil bi se bil pa tudi rad od suhoparnih aktov, ki mu jih je bilo dannadan študirati in reševati.

Gospodu Četrtku se je pa letošnji dopust skozinsko sezijal. V enjenji njegovi rodbini so pričakovali vesel dogodek, učakali pa žalostnega, kajti na skrajno bridkost gospoda Četrta se mu je porodila peta deklica, da bi bil stavil sto proti eni, da bo zdaj fant, ker se je natančno ravnal po navodilih, ki mu jih je dal v tem oziru prijatelj, ki ima same dečke med svojimi otroki. No, pa to bi še ne bilo vplivalo, da bi se bil gospodu Četrtku pokvaril ves dopust. S peto deklico v zvezi je bila huda

bolezen gospe Četrtkove, ki je morala celo v bolnico, kjer je plačal dragi soprog ves znesek, ki si ga je bil pripravil za letošnji dopust. Gospodu Četrtku torej ni kazalo drugega, kot da je ostal v Ljubljani in tu užival sladkosti dopustne.

Jaz za vse to nisem nič vedel, gasi je gospod Četrtek moj prvi in resnični prijatelj. Vzrok je bil, da se nisva nič sešla. Pretekli terek pa, ko jo zvečer brišem iz pisarne, srečam Četrta in prvo, kar sem ga vprašal, je bilo, kako je porabil dopust.

»Imaš četr ure časa?« me je vprašal.

»Zakaj ne.«

»Stopiva na kozarec slovanskega piva!«

Šla sva k prijatelju Ježu na Šentpeterski cesti. V zadnji sobi sva si dala postreči z izvrstno mesnino ter slovanskim pivom. Četrtek mi je pa najprej povedal ono, kar sem zgoraj navedel, potem pa nadaljeval:

Ostati mi je bilo torej v Ljubljani. Delal sem izprehode v bližnjo ljubljansko okolico, največ sem pa bil v Mestnem logu. Prijatelj, ti ne veš, kako krasen je naš Mestni log. Ljubljanci ne vedo, koliko idealne navdušenosti si človek pridobi, če poseti ta lepi košček slovenske zemlje. Ta brezmejna planjava, posuta vsevprek s cvetjem, to lesovje, ki se ti v tako ravnih vzporednih črtah razteza od vzhoda proti zahodu

in od severa proti jugu, to ubrano ptičje žvrgolenje v zraku in prepeličje pedpedikanje v travi — prijatelj, če še nisi bil v Mestnem logu in še nisi užival njegovih krasot in milin, pojdi tja in naužij se jih, dokler je še čas.

Jaz sem se jih letos v obilici. Stvar se je pričela sicer precej praznično. Nekdaj sem slišal, da je v Mestnem logu tam za Kolezijo takozvani »Pasji brod«, kjer se lahko zastonj koplješ in kjer ti nihče ne gleda na zobe, to je na noge in roke, kako znaš plavati oziroma kako ne znaš. Sklenil sem kot vobče neuk plavač, da se tudi jaz na »Pasjem brodu« izročim valovom Gradašice popolnoma nemotno.

In res. Prišedši vročega popoldneva na omenjeni prostor sem našel pred vsem kompanijo vojakov, ki so se pravkar prišli sušiti iz vode, nedaleč od njih je pa ravnatoko mrgolelo vnetih kopalcev. Jaz, ki sem že od nekdanj zelo sramežljiv — nekateri pravijo, da imam zaradi tega same punce doma! — sem se spravil na precej oddaljeni prostor, kjer sem upal, da mu nagec ne bo v zabavo kakemu nepovabljenču še manj pa kakim nepovabljenki. Hitro se slečem in vržem v vodo. Ne moreš si misliti, kako mi je — dobro dela. Ker je bila voda precej gosta — zbrozgala mi jo je že omenjena kompanija in vsi drugi kopalci, ker jaz bedak sem se

spravil spodaj pod njimi v vodo! — zdela se mi je prav pripravna za plavanje in res sem se parkrat tako junaško zapodil po gladini, ne da bi se bil potapljal, da me je navdalo pristrčno veselje in presladko čuvstvo, da nisem tako neroden v vodi, kot sem si mislil. Zato sem se kopal, da mi je jelo že vroče postajati (gospod Četrtek se je tu precej debelo pokazal, kar mu pa nisem hotel pokazati, da spoznam).

Ravno sem se zadnjikrat očofal, ko zagledam za bližnjim grmom plaziti se nekega pobalina. Ta-le pa najbrž nima saj čistih rok, sem dejal in urno skočil iz vode, pobalín je pa stekel kot zajec. Nemila slutnja me je obšla takoj. Pograbilim hlače, sežem v žep, nobenega solda ni bilo več v njem. Jel sem kričati. Na kričanje se je nateplo okrog mene par sumljivih elementov in ko sem zabavljaj nad nepoštenostjo, katere žrtev sem bil ravnokar, začeli so gledati še grše kot prej, preklinjati, da bi se kmalu ogenj delal ter izvalno spraševati, če imam morda kakega izmed njih na sumu, da mi je pofulil denar.

Ker nisem nič odgovoril, dejal je škiljast dolgin:

»Ali vidiš, ko nobene ne zine! S tem nas dolži. Čakaj, prokleti škric!«

V trenutku so me pograbili in me vrgli v vodo skoraj na drugo stran, obleko pa za menoj. Vpil sem

usmeha na koncu vsakega stavka ni bilo več opaziti, dasiravno je bila to njegova karakterna črta. — G. Bohuslav kot Vojteh, vrtnarjev sin, je pokazal, kaj se more storiti iz neme osebe. Skoro nobene besede ne izgovori, a vendar nam pove vse, kar čuti. Nadaljne poročilo o komediji »Lokalna železnica« sledi.

Predavanje o Slovencih v Sofiji.

Iz Sofije nam pišejo: Te dni se je vrnil z daljšega potovanja po avstrijskih slovanskih zemljah publicist in član trgovske zbornice George T. Pejev. Kot odbornik »Društva bolgarskih publicistov« je poročal v odborovi seji obširno o svojem potovanju. Z ozirom na njegov referat je odbor sklenil prirediti dva večera, na katerih bo g. Pejev v predaval o tehle dveh temah: »Narodna borba na Hrvaškem« in »Nemška nasilstva na tiskovno svobodo na Slovenskem«. — Na Bolgarskem vlada, kakor je znano, popolna tiskovna svoboda, zato je prav umestno, ako naš prijatelj Pejev seznanji svoje rojake s tiskovnimi razmerami na Slovenskem. Pa pravijo naši prijatelji Nemei, da je Avstrija kulturna, Bolgarska pa barbarska država!

Vojaki 27. pešpoika

so bili v nedeljo ponoči zopet na delu. Vpili so in razgrajali ter se pretepavali po Zabajku tako, da je moral nastopiti policijski stražnik. Ker le ni bilo miru, je prišla vojaška patrullja in jih odvedla v vojašnico.

Vlom v nabiralnike.

V Polhovem gradu so neznani tatovi vlomili v župni cerkvi v dva lesena, z železom okovana nabiralnika, in odnesli okoli 60 K denarja. O tatovih še nimajo sledu.

Navihanka.

Ko je te dni nesel nek 3letni deček na Sv. Petra cesto zavitek, v katerem je bilo za 60 K ženske obleke, ga je ustavila v Sodnijski ulici neka majhna ženska ter ga naprosila, da ji gre kupiti za 20 vin. sladkorja, zavitek bo pa ta čas ona držala. Deček nič hudega sluteč, je izročil zavitek ženski in odšel v bližnjo prodajalno. Ko je prišel nazaj, je bila ženska izginila, ž njo pa tudi zavitek obleke.

Tatvina.

Stavbnemu mojstru g. Rudolfa Treotu je bilo v noči na ponedeljek ukradenih iz hleva v Simon Gregorčičevi ulici 17 morskih prašičkov, samice. Tat je tudi polomil enemu zajcu noge ter ga vrgel v nek zaboj. Kdor pride storilec na sled, dobi nagrado.

kot grešna duša, oni falotje so precej izginili, človeka pa ni bilo nobenega od nikoder. Vesel sem moral biti, da sem polovil svojo obleko po vodi, kolikor sem je dobil. Izgubila se mi je zavratnica, ovratnik, naramniki, spodnje hlače, ena nogavica in telovnik, tako da mi je ostal samo klobuk, ena nogavica, čevlji, suknjič, srajca in hlače. Preostale dele obleke sem zložil lepo na sonce, da se posuše, k sreči sem bil pa še toliko pri pameti, da sem skočil v vodo, kjer sem na dnu začutil svoj telovnik, ki ga je tja potegnila težka ura in verižica.

Čakati sem moral zdaj v grmovju do večera, prvič, da se je obleka kolikor toliko posušila, potem pa tudi nisem mogel v mesto po dnevi brez ovratnika in zavratnice. Ko je prišlo par žensk mimo mojega skrivališča, počepal in krivil sem se toliko časa, da sem padel v vodo.

V mraku sem se na to plazil čez Mirje in po stranskih ulicah domov, kjer se me je žena kar vstrašila, ko sem jel metati raz sebe še tisto obleko, kolikor mi je je ostalo. Seveda sem ji odkritosrečno povedal, da sem se šel kopat na »Pasji brod« v božjo naravo, kjer so me pa barabe okradli in mi obleko pometali v vodo. Dasi je žena imela srčno sočutje z menoj, vendar sem videl, da se je na skrivaj smejala, saj sem pribežal domov kot polit koder.

Za zgubljeno obleko sem dobil vendar majhno nadomestilo. Ko sem

Iz sodne dvorane.

Otvorje sodišče ljubljanske.

Drzna primera. Pred okrajno sodnijo se je razvil sledeči prizor:

Sodnik: »Vi ste Katra Ahlin, dekla, samaka, katoliške vere, očetu je bilo ime Janez, materi Katra, stanujete v Selih pri Šmarju. Vi, ta - le tam, Matija Moder, vas toži, da ste rekli — to je bilo 29. pretečenega meseca, na sv. Mihela dan — da bi raje hudiča srečali, kakor pa njega, pa »tepka« ste mu tudi rekli. Kar po pravici povejte. — No, jaz mislim, da bi se hudiča vseeno malo bolj prestrašili, če bi ga srečali. Taka primera je vseeno malo prehuda. Kaj pa, ko bi se morda »poglihali«?

»Nak, tist pa že ne. Gospod, po postavi naj jo kaznujejo. Jaz nisem noben hudič, pa tudi tepka ne,« se oglasi takoj obtožitelj Matija Moder, posestnik na Selih pri Šmarju.

»No, zdaj pa povejte, kaj ste Modru rekli,« poseže vmes spet sodnik.

»Kar sem rekla, to obstanem, pa je. Rekla sem, kadar ga srečam, je kakor bi hudiča srečala. »Tepka« mu pa nisem rekla. Desetkrat lahko prisežem, da mu nisem rekla »tepka«. Kar sem pa rekla pa obstanem. Pa naj me »štrafajo« gospod.«

»Ni res, »tepka« si tudi rekla, pa si rekla. Ampak jaz nisem noben hudič, pa tudi »tepka« ne.«

»»Tepka« nisem rekla!« — »Pa si rekla!« — »Pa nisem!« — »Pa si!« — »Pa nisem, še enkrat rečem, da nisem!«

Temu prepiru za »tepko« je slednjič napravil konec sodnik: »Saj je vse eno, ali ste mu rekli »tepka«, ali ne, saj je ono že dosti, kar ste priznali. — Vi, Moder, ali hočete, da bi bila ta - le kaznovana?«

»Gospod, kar po postavah naj naredijo, pa je. Jaz nisem noben hudič, pa tudi nobena »tepka« ne. Da veš!«

»Kdaj sem ti pa rekla »tepka«?« — »Pa si rekla!« — »Pa nisem!« — »Pa si!« — »Pa nisem!«

Med tem pa se je sodnik že dvignil in razglasil, da se obsodi Katra Ahlinova na dva dni zapora.

»Saj mu nisem rekla »tepka«, gospod! Desetkrat lahko prisežem!«

»Saj tisto je vseeno, saj je že ono zadosti, kar ste priznali. Z Bogom. Ste že opravili. Če pa niste zadovoljni, se pa v treh dneh lahko pritožite.«

»Da boš vedela, jaz nisem noben hudič, pa tudi »tepka« ne.« — »Kdaj sem ti pa... — Vrata sodne dvorane so se za obema zaprla. Odšla sta na hodnik. Le parkrat še se je zaslislala v dvorano beseda »tepka«.

drugo jutro pregledaval obleko, koliko je pretrpela prejšnji dan, zapažil sem v njej take kapitalne uši, da bi vsaka lahko nesla krajcar. Sprva sem hotel stvarice prikriti in sem jih polil kakih petnajst, kolikor sem jih zasledil v obleki, a že zvečer me je žena prišla zaradi novih sstanovalecev, ki so se naselili pri vseh članih moje družine.

Kot kremenit značaj, kakor me poznaš, kljub taki bridki skušnji nisem izgubil veselja in spoštovanja do idiličnega našega Mestnega loga. Koj drugi dan, ko se mi je obleka dobro posušila in mi jo je žena zlikala, sem bil spet tam. To pot se nisem šel kopat na »Pasji brod« in pabirat bele živalice prejšnjih kopalcev, ampak udaril sem jo par tisoč korakov proti jugu. Le malo razhojne steze so me vodile vedno dalje po neskončni planjavi in ko sem po že precej dolgem potu obstal in se ozrl na levo in desno okrog sebe, objela mi je srce brezmejnja zadovoljnost in čutil sem se kralja in vladarja te velikanske planote. Čutil sem v sebi svobodo, kot jo občuti ptica v zraku, ko se brezskrbno spušča zdaj navzdol in prepoveda veselo pesmi o zlati svobodi. Čutil sem se prostega, brez vsakih obveznosti in dolžnosti, zato sem pa vendar zasledil kot nekaj, ko smo ob srečanju pri čitnicah vasovali v domači vmi pri domačih dekletih.

Razne stvari.

* Morilka svoje matere. Pred poroto v Budimpešti so te dni stali Marija Haverda, Aladar Janossi in Anton Vojtha. Obdolženi so bili, da so pred letom umorili bogato veleposestnico vdovo Haverda, mater Marije Haverda. Razprava je trajala pet dni. Prva porotna obravnava se je vršila v Terezioplu. Ker so se pa godili pred sodiščem veliki škandali, katere so uprizorjale večinoma ženske, se je določilo porotno sodišče v Segedinu. Porotniki so pa morilce oprostili kljub temu, da je Janossi priznal, da je vsled prigovarjanja Marije Haverda in Vojtha umoril vdovo Haverda. Oprostila razsodba je bila razveljavljena, obenem se je določilo za razsodbo porotno sodišče v Budimpešti. Dostop ženskam je bil pred budimpeštansko poroto zabranjen. Janossi je tudi zdaj priznal, da sta ga k umoru pregovorila Marija Haverda in Vojtha, kar sta pa oba tajila. Obsojeni so bili Janossi na deset let, Haverda na 12 let in Vojtha na osem let ječe.

* Visokošolski štrajk. Učenci visoke šole v Bayonne, N. J. Amerika, so začeli stavkati. V šolo sicer hodijo, toda ne odgovarjajo na nobeno vprašanje. Povod stavki je dala odredba šolskega sveta, da se popoldanski pouk podaljša za eno uro. Dijaki in dijakinje so predložili šolskemu svetu peticijo, da se odredba preklicuje, češ, da preostaja dijakom pre malo časa za športne igre in da si morajo nekateri v prostih urah tudi služiti kruh. Ker se šolski svet ni oziral na peticijo, so začeli vsi dijaki stavkati.

* Tihotapci z denarjem. Že dlje časa je neka družba vtihotapljala iz Rusije na Nemško ponarejene rublje. Obmejna ruska policija je te dni aretirala tri člane tajne družbe, ki je izdelovala rublje, ter jih pošiljala na Nemško. Med aretiranci sta dva moža in ena ženska. Pri njih so dobili za 400.000 rubljev ponarejenih bankovcev.

Najnovejše vesti.

Nesreča v rudniku.

B. — Hanover, 19. oktobra. Včeraj je eksplodiral v tukajšnjem rovu »Siegfried« dinamit, vsled česar je podsulo 15 delavcev. Pri rešilni akciji je zastrupil plin enega delavca in več jih je bilo težko ranjenih.

Morilec avstrijske cesarice zblaznel.

F. — Ženeva, 19. oktobra. Sedaj so znane tudi že natančno podrobnosti o napadih morileca Lucchenija. — Luccheni je hotel v svoji celici vse razbiti in osobje ga je komaj ukrotilo in spravilo na varen kraj. Vendar je vodstvo kaznilnice mnenja, da Lucchenijeva zblesnelost ni prava in da vse le simulira.

Za kratek čas.

— Taka draginja. To je že nezno; meso, sočivje, maslo, vse je tako drago...

— Kaj, maslo tudi? To je pa čudno.

— Zakaj? — No, ker je toliko ljudi, ki imajo maslo celo na glavi.

Iskrajatelj in odgovorni urednik: Rado Pastorek.

»Slovenski Narod« izhaja dnevno dvakrat.

Borzna poročila.

Današnja 19. oktobra. Borza je bila včeraj pod vtiskom dogodkov v Perziji in neugodnih poročil iz inozemskih trgov. Razpoloženje se torej niha na malo dvigniti. Ogrske vrednosti, izredno vodilni kulisni papirji, nemške vrednosti, državnih obveznic, nemške ališke so izgubile na kurzu. Ne cenimo trgu je bila le ogrska zlata renta višja. Devize so

Ljubljanska »Kreditna banka v Ljubljani«.

Uradni kurzi današnje borze 18. oktobra 1910.

Ime obveznice	Denar	Stigovi
4% majeva renta	93-15	93-35
4 1/2% srebrna renta	96-80	97-—
4% avstr. kronska renta	93-10	93-30
4% ogr.	91-75	91-95
4% kranjsko deželno posojilo	96-—	97-—
4% k. o. čelike dež. banke	94-—	95-—
Srečke.		
Srečke iz l. 1860 1/2	219-—	225-—
» » 1864	321-—	327-—
» » tisk	154-—	160-—
» » zemeljske I. izdaje	297-—	303-—
» » II.	277-—	283-—
» » ogrske hipotekne	249-—	255-—
» » dun. komunalne	534-—	544-—
» » avstr. kreditne	518-—	528-—
» » ljubljanske	88-—	94-—
» » avstr. rdeč. križa	60-—	64-—
» » ogr.	37-25	41-25
» » bazilika	28-—	32-—
» » turške	256-—	259-—
Delnice.		
Ljubljanske kreditne banke	444-—	450-—
Avstr. kreditnega zavoda	668-—	669-—
Dunajske bančne družbe	557-75	558-75
Južne železnice	116-—	117-—
Državne železnice	757-25	758-25
Alpine-Montan	769-50	770-50
Čelike sladkorne družbe	263-—	264-50
Živnostenske banke	273-—	274-50
Valute.		
Cekini	11-37	11-40
Marke	117-60	117-80
Frankl	96-50	96-60
Lire	94-75	94-95
Rublj.	254-25	255-25

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 18. oktobra 1910.

Termin.

Pšenica za oktober 1910.	za 50 kg	10-33
Pšenica za april 1911.	za 50 kg	10-37
Rž za oktober 1910.	za 50 kg	7-74
Koruza za maj 1911.	za 50 kg	5-47
Oves za oktober 1910.	za 50 kg	7-99

Efektiv.

5 ceneje.

Anton Šarc.

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 5,
na vogalu Knafljeve ulice (nasproti glavne pošte)

znano najboljšo perilo

najcenejši nakup 182

oprem za neveste.

I
K
O

Najboljša ura
sedanjosti:

zlata, srebrna, tula, nikeljasta
in jeklena se dobi samo pri

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg.

Lutna tovarna
ur v Švicl.

Tovarna vesitna značka
I
K
O

Ženitna ponudba!

Zasebni uradnik v večjem mestu 32 let star, z letno plačo K 5800 in pokojnino, se želi seznaniti v svrhu ženitve z izobraženo gospico, plemenitega značaja, staro 22—26 let. Zateva se nekaj premoženja, vendar ne brezpopojno.

Resne ponudbe s sliko pod šifro »Balkonija« na upravnishstvo »Slovenskega Naroda«, do 28. t. m.

Slike se vrnejo, za tajnost se jamči. 3481

